

Gönüllülükte dünyada sondan 3'üncü olduk

Dünya Bağışçılık Endeksi'ne göre Türkiye gönüllü faaliyetlere katılımda 135 ülke arasında 132'nci sırada yer aldı. Gönüllü faaliyetlere katılma oranı yüzde 10'u geçmezken, 15-24 yaş arası gençler, bu konuda en aktif gruplar arasında bulunuyor

Aysel Bozan

Birleşmiş Milletler tarafından 1985 yılında ilan edilen 5 Aralık Dünya Gönüllüler Günü, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de çeşitli etkinliklerle kutlanıyor. Bu gün kapsamında düzenlenen etkinliklerin amacı gönüllü çalışmanın faydalarını duyurmak ve katılımı artırmak. Bu çerçevede İngiltere merkezli Charities Aid Foundation tarafından yayınlanan 2014 Dünya Bağışçılık Endeksi'ne göre Türkiye, gönüllü faaliyetlere katılma süresi açısından 135 ülke arasında 132'nci sırada yer aldı. Aynı endeksin 2013 raporuna göre de Türkiye 116'ncı sıradaydı.

Türkiye'deki gönüllülük faaliyetlerini izleyen Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı'nın (TÜSEV), paylaştığı verilere göre ise Türkiye'de gönüllü faaliyetlere katılma oranı yüzde 10'u geçmiyor. Bu konuda 15-24 yaş arası gençler en aktif gruplar arasında.

Kaçak işçi muamelesi

Son yıllarda bu konuda duyarlılık artıyor. Ancak yeterli değil. TÜSEV Genel Sekreteri Tevfik Başak Ersen'e göre bunun en büyük nedeni Türkiye'de gönüllüğü belirleyen yasal bir çerçevenin olmaması. Ersen "Geçmişte, mevzuatta gönüllülük tanımının olmamasından kaynaklanan eksiklikler nedeniyle Sivil Toplum Kuruluşları'nın (STK) ağır para cezalarına çarptırıldığını gördük. İş mevzuatında gönüllü tanımlanmadığı gerekçeyle gönüllüler 'sigortasız çalıştırılan işçi' muamelesine tabi tutuldu" diyor.

Ersen'e Türkiye'deki gönüllülük faaliyetleriyle ilgili sorularımızı yönelttik.

● Türkiye, gönüllülükte nerede? Toplumun gönüllülük projelerine ilgisi nasıl?

Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı (TÜSEV) gönüllülük ve STK'larda gönüllülerle çalışma konusuna ilk kez Sivil Top-

lum İzleme Raporu 2012'de yer alan STK'larda Gönüllülük ve Gönüllü Politikaları vaka analizinde yer verdi. Sivil Toplum İzleme Raporu 2013'te de konunun devamı niteliğinde Türkiye'de gönüllülüğün durumu ele alındı.

Son bir yılda aralarında kamu kurumları ve şirketlerin de yer aldığı farklı paydaşların gönüllülük konusuna ilgisinin arttığı gözlemlenirken, gönüllülüğün yasal çerçevesinin belirlenebilmesi için tanım, mevzuat veya politika belgesi geliştirilmesi konusunda henüz somut bir adım atılmadı. Bakanlıklar altında farklı girişimler olmasına rağmen, Türkiye'de gönüllülük konusundan sorumlu bir kamu kurumu bulunmuyor. Yasal düzeyde yapılacak düzenlemeler de gönüllülük tanımının yerleşmesi için önemli bir adım olacaktır. Tüm bunların ışığında önümüzdeki dönemde gönüllülük konusuna olan ilginin artmasını umuyoruz.

● Gençlerin gönüllülük projelerine ilgisi nasıl?

Universiteler, kendi bünyelerinde çeşitli gönüllülük programlarını hayata geçiriyorlar. Bu programlar öğrenciler tarafından benimseniyor ve gönüllülüğün erken yaşta başlamasını teşvik ediyor. Ancak elimizdeki verilere göre, Türkiye'deki gönüllü faaliyetlere katılma oranı yüzde 10'u geçmiyor. Bu verilerin alt kısımları bulunmadığı için bu oranın ne kadarının genç nüfusu temsil ettiğini görebilmemiz mümkün olmuyor. Ancak, özellikle gençlerin gönüllü faaliyetleri sosyal ve toplumsal değişime katkı sağlayabilecekleri bir alan olarak gördüklerini söyleyebiliriz.

En gönüllü Türkmenistan

● Gönüllülükte geldiğimiz nokta yeterli mi?

Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), 5 Aralık Dünya Gönüllüler Günü'nü Eğitim Parkları'nda düzenlediği etkinliklerle kutladı.

Tevfik B. Ersen

Türkiye'de gönüllülük konusunda farklı aktörler çeşitli çalışmalarda bulunuyor. Bunlardan biri, çalışan gönüllülüğü. Özel Sektör Gönüllüleri Derneği'nin üyesi olan 70 şirketten 8 binden fazla gönüllüye ulaştığını biliyoruz.

Farklı kamu kurumları da yaptıkları çalışmalar ve etkinliklerle gönüllülük konu-

sundaki tartışmalara katkı sağladı. Gönüllülüğün artışında internet teknolojilerinin ve oluşturulan çeşitli online platformların da rolü olduğunu düşünüyorum. Türkiye'de gönüllülük haritasını ortaya çıkarmaya çalışan ben1gonulluyum.com ve gönüllülerle STK'ları buluşturan 4carma.com bu platformlardan yalnızca birkaçı.

Günümüzde birçok sivil toplum kuruluşu sınırlı kaynaklarla faaliyet gösteriyor ve birçok örnekte STK'lar çalışmalarını gönüllülerle hayata geçirebiliyor. Türkiye'de STK'ların yüzde 57'sinde ücretli çalışan bulunmazken, bu STK'ların yüzde 41'i 6 ile 20 gönüllü çalışandan oluşuyor.

Bütün bu gelişmelere rağmen, gönüllülükte geldiğimiz noktanın yeterli oldu-

ğunu söylemek doğru olmaz. Charities Aid Foundation tarafından yayınlanan 2014 Dünya Bağışçılık Endeksi'ne göre, gönüllülük için ayrılan zaman incelendiğinde Türkiye 135 ülke arasında 132'nci sırada. Aynı rapora göre gönüllülük için en çok zaman ayrılan ülkeler sırasıyla Türkmenistan, Myanmar ve Sri Lanka.

● Türkiye'de gönüllülük projelerine katılan kişi ve kurum sayısıyla ilgili bir bilgi var mı?

Türkiye'de toplam gönüllü sayısıyla ilgili güncel ve bütüncül verilere ulaşmak maalesef mümkün değil. Vakıflar Genel Müdürlüğü'nün 2013 verilerine göre, gönüllülerle çalıştığını beyan eden 606 vakfın (2013 yılında yeni vakıf sayısı 4 bin 757) toplam 1 milyon 107 bin 827 gönüllüsü bulunuyor.

Derneklerde çalışan gönüllülerin sayısı ise ilgili kamu kuruluşu tarafından paylaşılmıyor. Ancak, Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından 2014 yılında güncellenen verilere göre üye temelli kuruluşlar olan ve gönüllülük esasıyla çalışan derneklerin toplam 9 milyon 691 bin 281 üyesi bulunuyor. Toplam üye sayısını Türkiye nüfusu ile karşılaştırdığımızda nüfusun yüzde 12.2'sinin dernek üyesi olduğunu söylemek mümkün.